

Paragraf 134

Dnr KS/2023:346

Boverket, dnr 2787/2022 - Remiss - Boverkets förslag till föreskrifter om översiktsplan; med konsekvensutredning Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att yttra sig enligt följande:

Arvika kommun ser att det finns behov av ytterligare arbete och förtydliganden vad gäller förslag till föreskrifter för digital översiktsplan. Arvika kommun ser trots det att en övergång till digitala översiktsplaner är en önskvärd riktning då det kan bidra till en mer enhetlig samhällsbyggnadsprocess, dels internt i kommunen, och även mellan myndigheter och organisationer.

Arvika kommun motsätter sig Boverkets slutsats att den kommunala finansieringsprincipen inte är tillämplig.

Arvika kommuns uppfattning är att allmänhetens rätt att ges tillgång till översiktsplanen på ett tillfredsställande sätt inte behandlas med den hänsyn som det krävs av Boverket.

Sammanfattning

Boverket har tagit fram ett förslag till föreskrifter för översiktsplan som preciserar kraven i 2 kap. 5 c § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF. Föreskrifterna ska stötta kommuner i hur de ska uppfylla kraven och innehåller regler om hur informationen i en digital översiktsplan ska definieras och identifieras. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 maj 2024. Föreskrifterna blir dock inte obligatoriska att tillämpa förrän på översiktsplaner som påbörjas efter 31 december 2026, då kravet i 2 kap. 5 c § PBF börjar gälla. Detta regleras med en övergångsbestämmelse i föreskrifterna.

Arvika kommun har getts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

- Arvika kommun har i sitt arbete med ny översiktsplan använt Boverkets ÖP-modell 2.1 och ser fördelar med delar av det arbetet.
- Föreskrifterna bedöms i huvudsak fokusera på programutvecklingen, inom en snäv tidsrymd samt att det saknas perspektiv utifrån kommunernas olikheter och mål med den översiktliga planeringen.
- Reglering av planhandlingar för arkivering behöver ses över så att motstridigheter kan hanteras.
- Det bör tydligare framgå hur data ska tillgängliggöras.
- Arvika kommun instämmer inte i Boverkets slutsats att den kommunala finansieringsprincipen inte är tillämplig.

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Kommunledningsutskottets protokoll den 8 augusti 2023, § 119

Tjänsteskrivelse, Remiss Boverkets förslag till föreskrifter om översiktsplan, 29 juni 2023

Remiss - Boverkets förslag till föreskrifter om översiktsplan den 30 mars 2023

Bedömning

Digital översiktsplan

Arvika kommun är i nuläget i framtagandet av sin nya kommunomfattande översiktsplan med en Framtidsbild mot år 2045. Planen ställdes ut på granskning från den 22 juni och finns tillgänglig till den 30 september 2023. Den nya översiktsplanen har tagits fram som en helt digital översiktsplan (samt som en pdf-version för allmänheten, länsstyrelsen och för arkivering). Den största omställningen till ett digitalt format bedöms således vara genomförd i Arvika kommun. Förslaget kring nya föreskrifter bedöms inte medföra allt för stora konsekvenser för kommunen ur den aspekten. Dock bedöms ajourhållandet av digitalt underlag och tillkommande bearbetningar av översiktsplanen att innebära att ekonomiska konsekvenser tillkommer.

Arvika kommun kan dock se att andra kommuner i närområdet inte har samma möjligheter att genomföra digitalisering av översiktsplaner. Främst av anledningen att resurser inte finns inom verksamheten. Detta är vardagen för majoriteten av Sveriges kommuner, vilket Boverket bör ha i åtanke vad gäller utformandet av författningsförslaget. Arvika kommun menar att det normerande vid framtagandet av kravbild och författningsförslaget bör vara en kommun med ett invånarantal under ca 30 000. Antalet kommuner med 30 000 invånare eller mindre är enligt Kommungruppsindelningen från SKR (från år 2023) 205 stycken till antalet. Det är en övervägande majoritet sett till Sveriges totala antal kommuner, och författningsförslaget bör ta hänsyn till vad som fungerar bäst för majoriteten av Sveriges kommuner.

ÖP-modellen

Arvika kommun har i sitt arbete med ny översiktsplan använt Boverkets ÖP-modell 2.1 och ser fördelar med delar av det arbetet. Arvika kommun ser att det finns stora fördelar med att standardisera och digitalisera ÖP-processen. ÖP-modell 2.1 har varit ett stöd i ÖP-arbetet, men det har också funnits många brister och oklarheter, och vi ser fram emot en ny version av modellen. Bland annat önskar vi tydligare direktiv kring hur intressen ska hanteras, exempelvis om de ska dubbellagras – både i ÖP-modellen och i våra ordinarie databaser, låsas till en viss tidpunkt eller vara ständigt levande. Det är önskvärt att få hjälp i hur detaljerat vi ska ange markanvändningen i kartan. Vi förstår att det är olika i olika stora kommuner, men det kan också vara bra om kommunerna har liknande tänk i detaljnivån.

Programvaror

Föreskrifterna bedöms i huvudsak fokusera på programutvecklingen, inom en snäv tidsrymd, samt att det saknas perspektiv utifrån kommunernas olikheter och mål med den översiktliga planeringen, se ovan avseende de 205 kommunernas begränsade möjligheter.

När det gäller digitala detaljplaner har många ändringar skett efter att programvaror utvecklats och införts på kommunerna, vilket gjort att många kostsamma uppdateringar fått göras. Det vore därför önskvärt att så mycket som möjligt tänktes igenom innan den digitala överföringen av översiktsplaner genomförs för att hålla nere antalet ändringar och uppdateringar som kommunerna måste betala för och förhålla sig till.

Kommunstyrelsen

När det väl blir skarpt läge vore det bra om det fanns avsatta resurser, kanske en speciell support, dit kommunerna kan vända sig med konkreta frågor och funderingar kring ÖP-modellen och digital ÖP.

Arvika kommun instämmer därmed inte i Boverkets slutsats att den kommunala finansieringsprincipen inte är tillämplig. Som beskrivet ska statlig reglering som är tvingande för kommuner i princip vara kostnadsneutral för kommunerna. Arvika kommun anser detta vara en tvingande statlig reglering som kommer innebära ökade kostnader både i form av program, licenser (som löpande uppdateras) och arbetstid.

Arkivering av planhandlingar

Kommunen anser att de lagar som reglerar arkivering av planhandlingar behöver ses över så att motstridigheter hanteras. Om krav ställs på enhetlig digital planinformation, så bör det vara den digitala handlingen som är att anse vara originalet som ska arkiveras. I nuläget behöver kommunen parallellt med den digitala handlingen arbeta fram en elektronisk handling i ett PDF-format för att möjliggöra arkivering. Arvika kommun menar att detta tar resurser i anspråk och riskerar medföra olikheter mellan den digitala och den elektroniska planhandling.

Arvika kommun önskar att det tydligare framgår hur data ska tillgängliggöras och tillhandahållas då det av föreskrifterna inte framgår om datan enbart ska tillgängliggöras digitalt via kommunens egen webb-karta (exempelvis StoryMap) eller om datan även ska tillhandahållas i en nationell databas för vidare användning?

Allmänhetens möjligheter till deltagande

I avsnittet om konsekvenser har Boverket en nästan helt odelat positiv inställning till att en digital översiktsplan gör den mer lättillgänglig för allmänheten. Arvika kommun har under processen med en ny kommunomfattande översiktsplan samt visionsarbete upplevt att den digitala mognaden är mycket varierad inom kommunens gränser. Många personer har tagit del av den digitala versionen, men det har noterats att det främst är den yngre generationen som gör det (upp till ca 40 år). En stor del av kommunens invånare har därmed utgått ifrån och läst utskrivna kopior av översiktsplanen. Skillnader kan även ses i socioekonomiska sammanhang där den digitala miljön både kan underlätta och försvåra dialogen.

Arvika kommuns uppfattning är att allmänhetens rätt att ges tillgång översiktsplanen på ett tillfredsställande sätt inte behandlas med den hänsyn som det krävs av Boverket. Det är en demokratisk rättighet att komma till tals i olika dialogprocesser och Arvika kommun är inte lika övertygad som Boverket om att det enbart finns fördelar med en digital översiktsplan. Därav anser Arvika kommun att det är i denna kontext som frågan bör belysas ur fler perspektiv och där jämlikhet ska vara en bärande del.

Ekonomiska konsekvenser

Arvika kommun anser detta vara en tvingande statlig reglering som kommer innebära ökade kostnader både i form av program, licenser och arbetstid.

Bedömning om barns rättigheter

Barns rätt till delaktighet kan påverkas både direkt och indirekt om tillgången till materialet som redovisas i översiktsplanen inte sker på ett sätt som gör det enkelt att tillgå och förstå för barn och unga. En digital översiktsplan kan i detta hänseende vara till fördel, men kan likväl vara en

Kommunstyrelsen

begränsning om den inte är tillgänglig på ett sätt där barn och unga kan ta del av innehållet på ett tydligt vis.

Beslutet skickas till

Översiktsplanerare

Samhällsbyggnadschef

GIS-ingenjör